

We bereiken ze niet [sic]

“We bereiken ze [sic] niet” horen ze bij Refu Interim niet zelden bij organisaties die pas gestart zijn met een inclusief beleid. En eerlijk, ook al zijn we nieuwsgierig en staat de deur wijd open, zelden ontmoeten we anderstalige mensen in Willemsfonds. Laat staan dat onze vrijwilligersploeg intercultureel is. Bij Refu Interim is dat even anders. Sociaal ondernemerschap hoeft niet “vergezocht” te zijn. Wat is het geheim dan van deze vrijwilligersorganisatie voor nieuwkomers?

VERBINDEND ONDERNEMEN

Anderstalig zijn is de enige constante bij de vrijwilligers van Refu Interim. De naam Refu Interim verwijst naar de kerntaak van de organisatie: matchen van anderstalige nieuwkomers met organisaties die op zoek zijn naar (nieuwe) vrijwilligers of naar meer diversiteit in hun vrijwilligersploeg. De meeste mensen willen actief participeren in de samenleving waar zij deel van uitmaken. Die menselijke behoefte staat los van het feit of zij reeds mogen en/of kunnen werken. Mensen die nog niet lang in België zijn, zoeken naar manieren om mensen te ontmoeten, de Nederlandse taal te oefenen en werkervaring op te doen. Vrijwilligerswerk combineert deze drie noden en is daardoor dé ideale hefboom tot integratie. Deze sociaal ondernemende organisatie heeft het goed begrepen: wil je mensen bereiken, dan biedt je hen wat zij zoeken. Vraag en aanbod, zo eenvoudig is het. Alhoewel...

ABSURDE HUMOR ALS STARTPUNT

Op de website staat “Wij zoeken vrijwilligerswerk voor mensen die nieuw zijn in België. En brengen zo toffe mensen samen met toffe organisaties”. Dat maakt Refu Interim wel zeer uniek en verradt meteen de ontstaanswijze. Tijdens de grote vluchtelingeninstroom in 2016 bracht het Gentse artistieke collectief CirQ vzw (cirq.be) hun jaarlijkse tiendaagse productie op de Gentse Feesten. ‘Hun’ Gentse Feestenplein werd een ‘safe zone’ voor de mensen die even wilden ‘vluchten’ voor het feestgedruis. De ‘nieuwkomers’ op het plein werden ‘onthaald’ in een taal die ze niet begrepen. Ze kregen een speciale ‘oranje kaart’ om hun identiteit te bewijzen. Wie zich ‘misdroeg’, werd per boot over het water ‘gedepoteerd’. De ‘nieuwkomers’ op het plein moesten voorts allerlei ‘vreemde gebruiken’ leren zoals de Palestijnse Dabke-dans. Een heel groot deel van de vrijwillige medewerkers aan deze productie -van acteurs tot technische crew- waren vluchtelingen en mensen in asielprocedure. Na deze eerste positieve ervaring voor CirQ, de bezoekers, de vrijwilligers en de nieuw-

komers, ontstond de idee om het project te verduurzamen: Refu Interim was geboren. En de nood was groot: in minder dan 5 jaar groeide de organisatie uit tot een werking met 15 betaalde medewerkers in 11 steden.

Fie Velghe: “Met tromgeroffel, samenwerking met honderden partnerorganisaties en mond-op-mond reclame bereiken we al snel meer dan 550 nieuwe vrijwilligers per jaar, in alle 6 antennes waar we actief zijn”

ALLEMAAL VRIJWILLIGERS

Een vrijwilligersvergoeding is meegenomen. Niettemin is dit niet de belangrijkste motivatie voor anderstaligen om zich vrijwillig in te zetten. De vrijwilligers van Willemsfonds en die van Refu Interim noemen exact dezelfde redenen waarom zij onvoorwaardelijk de handen uit de mouwen steken: een nuttige of aangename bezigheid, ontmoeting, ook wel eens een levenspartner, boeiende ervaringen, het leren of verfijnen van vaardigheden, een sociaal netwerk, een aangenaam tijdverdrift, tegengaan van verveling, nood om te helpen of zich ten dienste te stellen, ... noem maar op. Ook het civiel perspectief dat vrijwilligerswerk impliciet met zich meebrengt, is een meerwaarde. Kortom, het zijn de geijkte redenen. Of iemand al dan niet anderstalig is en wat zijn/haar/hun geschiedenis of culturele achtergrond is, maakt daarbij niet uit.

Niet voor niets zijn de beroepskrachten van Refu Interim uitermate alert wat betreft de motivatie van de organisaties die een beroep doen op hun vrijwilligerspool. De voorwaarde dat er een win-win is, is voor de vrijwilligers van Refu Interim even belangrijk dan voor alle andere vrijwilligers. Organisaties zoals Willemsfonds hebben een heel arsenaal aan niet-financiële ruilmiddelen. Voor Refu Interim is het essentieel dat de vrijwilligers altijd samen met andere vrijwilligers werken.

Taalverwerving

Taalcontact is een serieuze troef voor een organisatie. Zo ontmoeten nieuwkomers andere mensen én zijn er oefen-kansen Nederlands. Om een taal te leren, is interactie met moedertaalgebruikers immers een absolute must. In een schoolse context NT2 (Nederlands Tweede Taal), is de leerkracht meestal de enige Nederlandssprekende. Om taalinput te krijgen van verschillende moedertaalsprekers, is de buitenschoolse context dus een noodzakelijk aanvulling.

Taalleerkrachten zijn bedreven in het simuleren van taal-situaties. Dankzij levensechte taal oefeningen in de klas-groep kunnen taalleerders de nieuwe taal al snel effectief gebruiken in het dagelijkse leven. De cursisten NT2 hoe-ven daarvoor niet te wachten tot zij een basisniveau berei-ken. Wanneer het geleerde direct toegepast wordt buiten de schoolcontext ondergaat het taalverwervingsproces zelfs een hefboomeffect. Nog doelgerichter is het wanneer het taalaanbod geïntegreerd wordt in het leren van andere vaardigheden met échte resultaten als gevolg. Dat maakt dat taalgebruikssituaties in werkcontexten in het algemeen en bij Refu Interim in het bijzonder ideaal zijn om het Ne-derlands te oefenen.

Sociaal netwerk

Hoe breder je sociale netwerk, hoe groter je kansen op zelf-ontplooiing en participatie. Zonder netwerk daarentegen is het moeilijk, zo niet onmogelijk, om te integreren, te functi-

oneren en mogelijkheden voor jezelf te creëren. Zeker voor mensen die nieuw zijn in België is netwerken niet evident. Door taal- en andere barrières zijn er vaak geen of slechts oppervlakkige contacten met Belgen. Vele nieuwkomers missen de vrijblijvende, vriendschappelijke ontmoetingen heel erg. Op straat iemand tegenkomen die je herkent en groet is onbetaalbaar. Want integreren betekent in de eer-ste plaats een gezicht en een naam krijgen. Dankzij infor-mele en laagdrempelige contacten zoals bij Refu Interim vermijden nieuwkomers gevoelens van minderwaardigheid en 'niet-thuishoren', doelloosheid en eenzaamheid.

Horizontale relaties en wederkerigheid

Volwassen nieuwkomers van buiten de Europese Unie krijgen in België naast een cursus maatschappelijke ori-entatie in de moedertaal en taallessen, trajectbegeleiding naar vrijetijdsparticipatie en werk. Niettemin is het inbur-geringstraject geen garantie op succesvolle integratie in een nieuwe samenleving. Voor veel nieuwkomers beperken de sociale banden zich immers tot het opvangcentrum, de taallessen of de cursus maatschappelijke oriëntatie. Rela-ties met sleutelfiguren zoals vrijwilligers, buddy's en pro-fessionele hulpverleners zijn over het algemeen verticaal, met de nieuwkomer in de afhankelijkheidspositie.

In het vrijwilligerswerk van Refu Interim is de relatie tus-sen organisatie en vrijwilliger daarom bewust gebaseerd op wederkerigheid. De organisaties die beroep doen op Refu Interim halen evenveel voordeel uit de samenwerking

dan de vrijwilligers. Doordat zij een actieve rol met verantwoordelijkheid opnemen en hun competenties op dezelfde manier inzetten, staan de vrijwilligers ook in een horizontale, gelijkwaardige relatie tot de andere vrijwilligers. Het succes van Refu Interim bewijst trouwens dat integratie in een nieuwe sociale structuur niet zwaar moet zijn of verplicht moet worden.

Ongedwongen en op eclectische -lees natuurlijke- wijze combineren de vrijwilligers van Refu Interim dialoog en ontmoeting, kennis van de samenleving, werk én burgerschap.

VAN EIGENAARSCHAP TOT MAATSCHAPPELIJK ROLMODEL

Kortom, door de rollen gewoon terug om te draaien, daagt Refu Interim de gangbare normen als het ware uit. Als gelijkwaardige deelnemers aan de samenleving voelen nieuwkomers zich vanaf de eerste dag 'geïntegreerd'. Zij hoeven zich daarvoor niet te laten leiden door derden die de weg voor hen uitstippelen. Anderstalig zijn betekent immers niet dat je geen andere levens- of beroepservaring, kennis, interesses of aspiraties hebt of dat je het eigenaarschap over je leven uit handen wil geven. In tegenstelling tot verplichting en extrinsieke motivatie dragen zelf ontdekkend leren, positieve bekrachtiging, verantwoordelijkheid en autonomie bij tot persoonlijke groei en zelfvertrouwen en mogelijk tot gemeenschapsvorming, kritisch burgerschap en actieve inzet. In die zin fungeren de anderstalige vrijwilligers bij Refu Interim onbewust en vaak bewust als rolmodel voor de diverse samenleving.

Sterker nog, sommige vrijwilligers van Refu Interim beseffen dat zij een belangrijke maatschappelijke rol (kunnen) opnemen in de strijd tegen polarisatie. Dankzij hun vrijwilligerswerk bepalen zij mee de algemene beeldvorming over andere culturen. Laat mensen gewoonweg meedoen en je bereikt hen vanzelf. De nieuwkomer wint hierbij alsook de organisatie en de samenleving in zijn geheel. De Vlaamse Overheid wijst trouwens op het feit dat integratie een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is. Nieuwkomers alsook alle andere burgers, alle instellingen, besturen en organisaties werken (idealiter) samen aan burgerschap en participatie en dat is gelijk ook de effectiefste manier om racisme en discriminatie tegen te gaan.

WILLEMSFONDS DOET MEE

Refu Interim is voorlopig de enige Vlaamse organisatie die vrijwilligerswerk voor inburgeraars als kerntaak ziet. "Inzetten op een divers vrijwilligersbestand is een 'veilige' eerste stap richting inclusieve werking voor organisaties" beaamt Fie Velghe. "Het hoeft absoluut niet moeilijk te zijn. Het werkt heel goed én het is nog leuk ook. Diversiteit is een opportuniteit én gewoon 'doen' is de beste strategie". En de anderstalige mensen nemen het leiderschap over hun leven volledig terug in eigen handen. Samenwerken via vrijwilligerswerk 'integreert' en 'intrigeert' als het ware alle partijen.

De praktijk mag dan wel achterop hinken, in Willemsfonds delen we het gedachtegoed van Refu Interim volledig. In onze visietekst schrijven we "Inclusie houdt in Willemsfonds niet op bij gastvrijheid. In ons inclusief denken zijn er geen partijen. We praten niet van de gast en de gastheer. We praten niet over de norm en de genormeerde. Begrippen als aanpassing en assimilatie zijn ons vreemd. In Willemsfonds praten we over ontmoeting. Punt. We nodigen anderen niet uit om gewoon maar "naar ons bal te komen". We kijken er naar uit wanneer anderen "de dans leiden" (Gündemir, symposium Blinde vlekken voor diversiteit ontdekken). En dit gezegd zijnde, belanden we bij de centrale vraag: hoe pakt Willemsfonds het maatschappelijke diversiteitsvraagstuk aan? Of beter, hoe ontmoet Willemsfonds zijn nieuwe orkestleiders?"

EN JIJ?

Denk jij ook graag met ons mee? Of heb je ideeën die je wil delen? Of wil je méér weten over Refu Interim? Ben je vrijwilliger en wil je graag samenwerken met de vrijwilligers van Refu Interim? Heb je binnenkort een event of activiteit waar je wel wat helpende handen kan gebruiken? Mail naar tania.menten@willemsfonds.be.

En neem zeker ook eens een kijkje op www.refuinterim.be, of volg Refu Interim op Facebook of Instagram.▶

Tania Menten
Coach inclusie

Willemsfonds werkt mee aan een herbergzame wereld

Nieuw!

WORD JIJ ONZE EERSTE NAAKTE WILLEMSFONDSER?

Wil je een onrecht bespreekbaar maken of een taboe helpen doorbreken? Ben je bereid om jouw eigen moeilijke of pijnlijke ervaring hiermee onomwonden te delen? Durf je je bovendien kwetsbaar voor de lens opstellen? Puur, zonder styling of make-up, rauw en focussend op jouw eigen levensverhaal? Dan ben jij de persoon die we zoeken! Vanaf september werpen we in elke Rechttuit een kritische blik op de maatschappij. We doen dat aan de hand van verhalen van gewone mensen in onze nieuwe rubriek "De naakte Willemsfonder". Voor de individuele fotoshoots werken we samen met Filip Van Zandycke van Hoedgekruid en met Morgane Gielen, kunstfotografe van No Babes, bekend van het televisieprogramma Iedereen Beroemd.

Moet er dus iets van jouw lever? En mogen wij je helpen je verhaal kenbaar te maken? Wil je eerst nog wat méér weten? Bezoek dan hoedgekruid.be en nobabes.be. De recentste bijzonderheden vind je op [facebook](https://www.facebook.com/hoedgekruid) en [Instagram](https://www.instagram.com/hoedgekruid). Twijfel je nog of ben je juist 100% zeker, aarzel niet langer en contacteer onze coach inclusie via tania.menten@willemsfonds.be of via 0490 11 02 91.

LEZERS VAN RECHTTUIT GEVEN TIPS

In de vorige Rechttuit peilden we naar ideeën voor een herbergzame wereld. De tips die we meermaals mochten ontvangen, waren consumeren, energiezuiniger leven en voorlichtingseducatie. Opvallend, voedselverspilling en een plantaardig voedingspatroon staan met stip op één. Een bijzonder antwoord kregen we van Wijnand Desreveaux. Hij verbeeldde zijn tip in een cartoon. Wie naast de prijzen van onze overbevolkingswedstrijd greep, kan *Wij zijn met te veel* bestellen via wezijnmetteveel.be. Voor een gesignde versie, schrijf "signeren" naast je naam. Het boek is ook te koop in de boekhandel.

INCLUSIEF KOKEN

Wil jij ook plantaardiger eten? Weet je niet hoe? Wil je de smaak en de beet van vlees en vis niet missen? Kom dan naar Lau's Kitchen op zondag 17 juli 2022 van 16 tot 19 uur. Samen met Laura maken we "pimp free puttanesca", zonder ansjovis dus, maar wél helemaal met de smaak van de originele puttanesca. Geloof je het niet? Kook dan zeker mee in je eigen keuken tijdens deze digitale kookworkshop.

Schrijf je nu in bij tania.menten@willemsfonds.be. Je krijgt dan spoedig een mail met het boodschappenlijstje en de aanmeldingslink.

© Morgane Gielen